

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

725. An, & qualiter Prælati putativi, seu reputati à populo pro vero, habeat potestatem beneficia conferendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

post. si sint exempta, testatur Clem. attendentes, de statu canonicorum regul. 2. se hoc ipso earum institutum non approbare. Thomas. loc. cit. n. 3. qui tamen addit, verisimile esse hæc pontificum decreta habuisse se instar approbationis tacite, & tolerantia publicæ. De cetero dum Honorius III. in c. cum dilecta. de majorit. & obed. mandat Abbati cuidam, ut compellat canonicas & clericos Abbatissæ jurisdictioni obnoxios eidem obedire, etsi ea eos non excommunicare, sed solum ab officio & beneficio suspendere posset, ex eo inquam non satis constat, num loquatur de canonicarum regularium, an vero secularium collegio. Thomas. loc. cit. n. 3.

Questio 723. Quid potestatis habeat Archidiaconus circa conferenda beneficia?

1. **R**espondeo primò: etsi jure communi seu regulariter Archidiacono qua tali non competat jus conferendi beneficia, potest tamen ei jure quodam speciali competere, sicut dictum paulò ante de aliis Prælati inferioribus.

2. Respondeo secundò: in beneficiis, etiam curam animarum habentibus de auctoritate tantum & mandato Episcopi. Barb. juris Eccl. l. 1. c. 24. n. 30. citans c. ad hac. de off. ordina. & c. si in plebibus, 63. dist. 6. nullus 16. q. 7. vel sine tali mandato, nomine tamen & vice Episcopi, si hoc habeat ex præscriptione, seu consuetudine legitime præscripta, solumque per tex. c. cum satis. de off. ordinar. prohibetur consuetudo seu magis præscriptio, per quam Archidiaconus intendit instituire in beneficiis nomine proprio. Barb. ibid. citans seipsum de off. & pot. Episcop. p. 3. alleg. 72. n. 185.

3. Respondeo tertio: sed neque vi sui muneris potest Archidiaconus committere curam animarum per tex. cit. c. cum satis. Barb. loc. cit. n. 31. citans Azor. p. 2. l. 3. c. 14. q. 2. neque ullà consuetudine instituire seu providere potest curatos sine consensu & approbatione Episcopi: consuetudo enim ut pote Ecclesiis summè perniciosa, prævalere nequit, ut ministri curati in Ecclesiis Episcopo subjectis instituantur absque supremi in diocesi Pastoris, nimirum Episcopi, cognitione & consensu; Etsi de ceterò inferiores Prælati per consuetudinem acquirere possint jus instituendi, etiam ad curata, non tamen sine examine & approbatione Episcopi, ut constat ex cit. c. ad hac. de off. Archid. Pirh. ad tit. de off. Archid. n. 13. Laym. ad c. cum satis. de off. Archid. citans Azor. p. 1. l. 5. c. 19. juxta Trid. sess. 7. c. 13. Nec denique Archidiaconus habens jus conferendi curata potest facere examen per concursum, aut etiam proponere edicta. Paris. de resig. l. 8. q. 9. n. 99. juxta declar. S. Congreg. Porro quid possit Archidiaconus circa dandam possessionem dicitur infra. Vide Barb. loc. cit. n. 32. Paris. loc. cit. n. 57.

Questio 724. Qualiter jus conferendi, competens corpori universali, aliis impeditis, seu gerentibus se invalide, exerceri possit per non impeditos?

Respondeo: cum jus conferendi sicut jus præsentandi, seu simile dicatur individuum, habitualiter competens omnibus & singulis, inter quos solum divisum est exercitium, hinc impeditis v. g. per censuras, captivitatem, aliæ impedimenta aliquibus, totum jus tanquam per non jus decrescendi devolvitur ad superflites, seu verius in iis consolidatur, aded ut totum Capitulum

vel aliud corpus politicum seu intellectuale, constitutum ex multis personis sit præsentabile per paucos, imò, etiam per unum; sic si constitueretur v. g. ex 30. Canonicis, & casu 20. ex illis deficerent v. g. ob mortem civilem, vel impeditur per censuras, adhuc idem est corpus politicum, & censetur non infectum infectione & abscissione aliquorum membrorum, quorum infectio non præjudicat integritati & unitati corporis; secus tamen foret, ubi totum corpus infectum foret, v. g. totum Capitulum in concreto subiectum interdictioni; tunc enim talis infectio influit in omnia membra, quæ licet comparative ad alia membra non patiantur illam infectionem, quam patiuntur alia, non tamen per hoc apta sunt constituere vel repræsentare corpus validum, seu non infectum, si illud in suo genere infectum est: unde propterea & ipsa membra ita comparative, & ad alios effectus valida; adhuc infecta dicuntur, non obstante innocentia. Ita ferè Card. de Luca. de benef. d. 23. n. 10. & 11.

Questio 725. An, & qualiter Prælati privati, seu reputati à populo pro vero, qui tamen verus non est, habeat potestatem beneficia conferendi?

1. **R**espondeo affirmativè: hæc enim potestas non est à jure divino, sed ex jure positivo ortum habet; ergo potest jus inhabilitatem conferentis supplere, concedendo in casu erroris communis ob utilitatem publicam hæc ei potestatem, qui verè à parte rei illam non habet, & ita collationem ab eo factam reddere firmam, ne gravissima aliàs sequantur incommoda. Garc. p. 5. l. 4. n. 277. citans Malcand. de prob. conclus. 649. n. 23. Selv. p. 2. q. 12. n. 2. Abb. in c. nihil. de Elect. n. 12. Castrop. 13. de benef. d. 2. p. 27. n. 6. citans Sanch. de matrim. l. 3. d. 22. n. 1. Lessi. de just. l. 2. c. 29. du. 8. à n. 65. Basil. Pont. de matrim. l. 5. c. 19. n. 3. qui auctores omnes docent non solum in genere, nimirum in casu erroris communis populi à jure concedi jurisdictionem seu potestatem juxta l. Barbarius. ff. de off. prætor. & l. 2. de sententiis & interlocutionibus. & c. insanis. 3. q. 7. Sed specialiter etiam de collatione loquuntur. Castrop. loc. cit.

2. Limitanda autem hæc responsio primò, ut non procedat, dum est error privatus, nimirum solius conferentis, aut cujusvis alterius singularis: talis enim error insufficientis est, ut jurisdictio similis potestas à jure concedatur non habenti; cessat namque tunc ratio, ob quam ea conceditur, nimirum utilitas publica, nempe, ne populus errans patiatur damna ex annullatis & invalide gestis à suo prælato; unde bene addebatur in ipsa questione, reputatus à populo. Castrop. loc. cit. citans Sanch. ubi ante. n. 6. & 7. Pontium n. 4. ac dicens sic colligi ex textibus citatis.

3. Secundò limitanda est juxta Garc. loc. cit. n. 314. qui pro hoc citat Innoc. in c. dilectus. de consuetudin. & in c. consultationibus. de jurep. Abb. ibid. n. 6. Felin. in c. Rodolphus. Baysum in directorio Electionum. c. 9. p. 1. n. 4. Covar. in c. alma mater. 1. p. 5. 7. n. 9. Mascard. & plures alios, ut non procedat in collatione, electione & aliis, quæ geruntur jure privato, seu ratione privati officii, v. g. dum collatio spectaret ad privatum canonicum, vel etiam ad Capitulum (licet enim id ipsum ad Capitulum spectet ratione publici officii, pertinet tamen ad singulos canonicos ratione canonicatus & officii privati) eò quòd cesset ratio utilitatis publicæ, quæ est in

his, quibus ratione officii competit conferre beneficia; verum hanc limitationem improbat Castrop. *loc. cit. n. 7.* citans pro hoc Sanch. *ubi ante, n. 16.* Pontium de *matrim. d. 5. c. 11. n. 1.* loquentes generaliter, eò quòd licet conferens sit persona privata, ut ex speciali delegatione conferat, conferat tamen nomine Ecclesie, & in favorem publicum (publicus namque favor cernitur in eo, quòd beneficii collatio firma persistat) adeòque conferat non ut privatus, sed gerat se ut publicus ecclesie minister.

4. Tertiò, ut non procedat, sive ut non valeat collatio, aliàque gesta per eum, qui se gerit pro Prelato, seu est, in possessione, & communi existimatione alicujus officii, nisi accedat auctoritas legitimi Superioris, sive nisi sit ei collatus titulus à legitimo Superiore, hoc est, habente alias potestatem titulum conferendi (nihil namque hic facit bona fides habeatis titulum à non legitimo Superiore, quia non agitur de acquisitione fructuum. *Garc. n. 285.* contra Pacian. de *probat. l. 2. c. 31. à n. 81.*) esto titulus invalidus sit ob occultum impedimentum; sic enim hunc titulum necessarium esse indicant textus citati. *l. Barbarius. c. infamis & c.* Ita contra Morla. in *Emporio juris tit. 11. q. 2.* Basil. pontium de *matrim. l. 5. c. 20. n. 2.* & alios apud Tiraque. *post leges connubiales. gl. 8. n. 153.* & Sanch. *Garc. loc. cit. n. 281.* citans præter quam plurimos alios *Suar. ro. 5. de cens. d. 2. f. 4. n. 2. & d. 13. f. 1. n. 31.* Azor. *l. 5. c. 8. q. 2.* Ugol. de *cens. tab. 1. c. 2. §. 22.* Nav. in *cap. Placuit. de penit. d. 6. n. 177.* Sanch. de *matrim. l. 3. d. 22. q. 5. n. 49.* Less. de *just. l. 2. c. 29. dub. 8. n. 65.* apud Castrop. *loc. cit. n. 10.* qui tamen ipse sub distinctione respondet, admittendo limitationem de conferente beneficia ratione officii publici jurisdictionem habentis, vel de conferente beneficia ob aliquod speciale officium sibi competens; cum de similibus loquantur citati textus, & de his, paucis exceptis, consentiant ferè Authores, reprobando verò limitationem de conferente ob aliquam specialem prærogativam fundationis, privilegii, præscriptionis, aut consuetudinis, utpote qui ad hanc potestatem non eget titulo, sed ex ea sola quasi possessione obtinetur. De ceterò non facit contra hanc limitationem Primò, quòd præscriptione & consuetudine absque titulo, utpote quem non semper requirunt, acquiri possit jurisdictio. Nam ipsa consuetudo & præscriptio legitima est titulus à jure approbatus; adeòque in hoc casu jurisdictio adhuc non acquiritur sine titulo. *Castrop. cit. n. 10.* Nec secundò, quòd eadem ferè inconvenientia sequantur ex hoc, quòd quis carens titulo accepto à legitimo Superiore, jurisdictionem non habeat, stante communi errore, quæ sequuntur ex eo, si habens talem titulum, aliunde tamen patiens defectum occultum non habeat jurisdictionem stante communi errore; nimirum quòd eodem modo decipiatur populus. Nam in jure non invenitur fundamentum ad concedendam in casu erroris communis jurisdictionem carenti titulo, ac invenitur ad concedendam illam habenti titulum, etsi invalidum; quin & non sequuntur eadem inconvenientia, dum in habente titulum facilius possit populus decipi, quàm in carente illo. *Castrop. loc. cit.* Nec tertiò, quòd in Notario, sicut & in teste, sufficiat quasi possessio absque titulo: cum Notarius sit restitutus à jure approbatus, ideòque in eo titulus alius non requiritur: unde ab eo argumentandum non est, ad alios judices & officiales habentes jurisdictionem. *Castrop. loc. cit.*

5. Quartò limitanda responsio juxta *Garc. loc. cit. n. 278.* qui pro hac citat *En. de Falcon. de reserv. q. 4. effect. 6.* Simonet. eodem *tract. q. 44.* & ibi *Gran. & Rot. decis. 20. de prob. in antiquis.* ut non procedat in collatore intruso in dignitate vel beneficio, hoc est, habente dignitatem vel beneficium reservatum, ratione cujus competit ei potestas conferendi beneficia; eò quòd, quia ob decretum irritans contentum in reservatione, utpote inficiens titulum & possessionem beneficii, & consequenter omnia, quæ ex iis consequuntur, caret titulo, facta ab eo collatio nulla est, etiam in tali errore communi. Hanc tamen limitationem non probat *Castrop.* & credit, tali, licet à jure privatus per se sit titulo, adeòque collatione beneficiorum; concedi tamen ex æquitate ob utilitatem publicam in casu dicti erroris hanc potestatem, sicut conceditur ad omnes alios actus tam justitiæ quàm gratiæ, ut sine distinctione tradere, ait, reliquos auctores; & licet taliter intruso negentur omnes fructus beneficii cedentes in utilitatem beneficiati, negari tamen non debeant fructus beneficii cedentes in utilitatem publicam, quales sunt collatio, electio, præsentatio ad beneficia.

6. Quintò limitanda est, ut non procedat in eo, qui jure ipso privatus est potestate conferendi, qualis est hæreticus & excommunicatus, aut suspensus quod tamen intelligendum, quando sic declaratus est per sententiam, ante quam sententiam valent gesta per eum. *Castrop. loc. cit. n. 12.* contra *Garc. loc. cit. n. 324.* ubi tradit, collationem factam ab excommunicato occulto nullam esse, verum de hoc paulò post.

7. Sexto limitanda est juxta *Sanch. cit. d. 22. n. 53.* & plures alios apud *Garc. loc. cit. n. 286.* ut non procedat in eo collatore, in cujus electione seu provisione substantialis error formæ commissus est; eò quòd tunc communis error nihil operetur, nec valeant gesta per talem; quia defectus est in radice, & deficiente formà, quæ dat esse rei, deficit titulus; quod tamen *Sanch.* intelligit, ubi electioni seu provisioni, in qua est vitium formæ, non accedit legitimi Superioris confirmatio; ea enim alias titulum coloratum tribuit, dum electionis vitium communiter later. Hac tamen limitatio non probatur *Garc. à n. 290.* & *Castrop. loc. cit. n. 13.* affirmantibus, sufficere solum titulum coloratum, etsi de ceterò in collatione vel electione substantialis error commissus sit contra formam electionis, aut erroris ob vitium personæ; eò quòd de ceterò durum videatur, quòd non valeant gesta, v. g. ab eo, qui auctoritate Superioris est in possessione parochialis, & pro paroco communiter reputatur, dum in ejus provisione v. g. non fuit servata forma præscripta à *Trid. & Pio V.* etsi vel hoc ipso, quòd ad ipsum provisum non præbeatur ei titulus, ne quidem coloratus, ut in ipsa constitutione *Pii V.* vel etiam (quod ipsum expresse negant *Suar. ro. 4. de penit. d. 26. f. 6. n. 7.* *Enriquez. Innoc. apud Garc. n. 292.*) si non valerent gesta per provisum à Papa per subreptionem, vel per eum, qui simoniacè obtinuit beneficium; in quibus duobus est quasi defectus formæ. Ac denique, ut *Garc. n. 291.* quia non attinet ad subditos scire, an servata sit forma, vel non: imò in dubio præsumere debent pro Superiore; unde in hoc casu militat eadem ratio æquitatis, ac quando est defectus in persona. Vide *Garc.* de his per plures numeros, à *n. 293.* ubi etiam ex *Baldo in margarita. V. Episcopus seu unudo;* quòd valeant gesta ab Episcopo

confirmato, etsi non sit canonicè confirmatus. Quod ipsum post Bertachin. approbat Lamb. de jurep. p. 3. l. 2. q. 2. a. 13. n. 4. cum hac tamen limitatione, si confirmatio vel institutio facta esset ex errore ex persona confirmantis vel instituentis, vel aliter non canonicè, & error communis est pro legitima confirmatione; secus si error de hoc non est communis. Et n. 298. & 299. declarat hanc limitationem, quòd ea non procedat, ubi se quis per decennium gerit pro habili, eò quòd tunc (quia ex decennali possessione præsumitur titulus, ut Felin. in c. 1. de fide instrum. nu. 18. Bald. in l. 1. c. de fideicommiss. n. 14. Mascard. &c. quos citat) non requiritur alius titulus; quod tamen num. 302. intelligendum ait, quando non constat de defectu tituli, nec jus resistit, & error est circa factum.

8. Denique limitanda est responsio juxta Garc. num. 310. ut non valeat collatio, nec alia gesta in favorem scientium impedimentum; citat pro hoc Felin. in c. Rodulphus. de rescript. n. 40. Paris. de rescript. l. 7. q. 24. n. 48. Azor. Tiraq. &c. contra Sanch. cit. d. 22. q. 4. Abb. Butrio &c. in c. ad probandum. de rejudicata. docentes, quòd valeat mero jure, retractanda tamen in odium illorum scientium impedimentum. Nihilominus & ipse Garcias n. 312. cum Sanch. loc. cit. n. 45. hanc suam limitationem intelligendam ait: dum scienti impedimentum imputari potest culpa in adeundo judicem seu prælatum, quem scit non esse verè talem; secus dum non imputatur illi hoc pro culpa, v. g. quia aliàs fortè non posset consequi justitiam, vel id, ad quod habet jus; cum tunc cesset odium illius.

Questio 726. An, & qualiter laicis (intellige merè talibus, quales non sunt persona, etiam citra primam tonsuram religionem professæ, ac proinde de his non quaritur; cum de iis constet contrarium. Laym. l. paulò post citando) competere possit jus conferendi beneficia?

1. **R**espondeo primò: laici de se incapaces sunt juris conferendi beneficia Ecclesiastica, c. si quis deinceps. c. per laicos. c. laicis. 16. q. 7. Lott. loc. cit. n. 37. Laym. ad c. quanto. de consuetud. n. 2. Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 4. n. 78. Garc. p. 1. c. 2. n. 36. cum communi. Hinc sicut laicis non potest ex pacto, fundatione, aut quavis donatione seu concessione (si factum à Papa excipias) competere potest jus eligendi Prælatum Ecclesiasticum; quia laici jura ecclesiastica tractare non possunt, c. 3. de judiciis. ita multò minùs eis competere potest jus conferendi beneficia, vel etiam instituendi in iis, utpote quod majus & potentius est, magisque spirituale, quàm jus eligendi, ut notant DD. in c. si tibi absent. de præb. in 6. & singulariter Selva. Laym. in c. nullus. de elect. n. 14. & 15. & 18. ubi etiam ex hoc ipso ait, desumi differentiam, quòd Ecclesia, etiam per Episcopos, passim concedat laicis ex fundatione vel dotatione jus patronatùs, seu præsentandi (dum præsentatio ad Superiorem dirigitur, à quo præsentatus omne jus spirituale per institutionem consequitur) & non concedat jus eligendi, & multò minùs conferendi.

2. Sed neque competere potest laico ullà consuetudine immemoriali, aut præscriptione, Corrad. l. 1. c. 4. n. 80. Garc. p. 1. c. 2. n. 36. & 37. Lott. l. 1. q. 4. n. 39. citans Seraph. decis. 1382. per tot. & Surd. conf. 301. n. 79. citantem plures alios, Laym.

loc. cit. citans Jo. And. in c. 2. de præb. in 6. Abb. in c. quisquis. de elect. n. 4. & in c. novit. de judic. num. 22. Felin. in c. dilecto. de testibus num. 1. Selv. p. 2. q. 23. n. 10. & 22. Sequitur ex antecedente; qui enim, ut dicitur reg. 3. de reg. juris in 6. incapax est possessionis rei, vel juris alicujus, incapax quoque est illud præscribere. Laym. loc. cit. Falsum etiam est, quòd, quæ possideri possunt ex privilegio, acquiri quoque possint per consuetudinem immemorialem; cum tunc potentius sit privilegium, quàm consuetudo immemorialis. Laym. loc. cit. citans Abb. in cit. c. novit. n. 22. & in c. quisquis. de elect. n. 4. Garc. p. 1. c. 2. n. 37. vide etiam Laym. in c. quanto. de consuetud. n. 2. ubi pro hoc citat Suar. de l. 1. d. cap. 7. & seipsum in c. Ecclesia. de constitut. & Theol. mor. l. 3. tr. 1. c. 8. n. 6.

3. Hoc verum, quòd si unà cum tempore immemoriali concurrat constans fama accepti privilegii à Sede Apostolica, laicus ob difficultatem exhibendi privilegii relinquendus est in exercitio juris eligendi aut conferendi propter præsumptionem, quæ in tali casu pro ipso est; (Idem etiam videtur, ut dictum alibi, etsi desit dicta fama, modò tempus fluxerit immemoriale, eò quòd tunc titulum optimum, adeoque privilegium concessum suis antecessoribus allegare possit) non tamen ideo præscripsit, aut titulo præscriptionis jus illud possideri, aut se tueri potest; si enim etià post elapsum immemoriale tempus comperiat revera, nullum tale privilegium concessum, auferendum est laico jus tale præsentium conferendi, & is illud dimittere tenetur, nec est ampliùs in conscientia tutus, Laym. loc. cit. citans Selv. ubi ante, n. 24. Felin. in c. causam. de rescript. n. 7. vide hac de re fufius dicta, ubi actum de acquirendo jure patronatùs, & potissimum decimandi per præscriptionem. Atq; ita semper requiritur privilegium (intellige, si ve revera concessum, si ve præsumptum, aut legitime allegatum) etiam dum Reges aliquando beneficia conferunt, nullà ad hoc sufficiente consuetudine, etiam si esset cum perpetua Papæ tolerantia. Lott. cit. q. 6. n. 391. dum enim versamur in his, quæ non sunt quælibet sine Principis concessione, tolerantia de nihilo inservit; cum non sit tolerantia, sed simplex conniventia, seu patientia, quæ nusquam inducit dispensationem in his, quæ sunt contra juris dispositionem, juxta text. in c. cum jam dudum. ubi Gl. in v. patientia. de præb. ea enim conniventia est ad evitanda scandala, quæ possent committi auferendo hujusmodi abusus, ut DD. in c. 2. de præb. in 6. crimen quippe publicum dissimulare dupliciter contingit. Primò ipsum actum criminis non prohibendo, cum potest prohiberi, & hoc Ecclesia non sustinet, nec dissimulat, sed gravissimè prohibet in cit. textibus collationem fieri à laicis. Secundò, transgressorem talis prohibitionis non puniendo, & hoc modo Ecclesia dissimulat aliqua ob difficultatem correctionis, & sic multa tolerantur, quæ si in judicium deducerentur, exigente justitià, non tolerarentur, ut dicitur in cit. c. jam dudum. de præb. ita ferè Lott. loc. cit. n. 40. citans Nav. de Ecclesia redivitibus, monit. 54. n. 2. Sanch. de matrim. l. 3. d. 38. n. 12. & sic in præsentibus casu collationis beneficiorum factæ à laicis nullam prætendi posse excusationem ex tolerantia Papæ, docent apud Lott. n. 41. Jo. And. Anchar. Jo. Mouach. in cit. c. 2. de præb. in 6. Card. conf. 56. n. 3. Selva. p. 2. q. 2. nu. 23. refertur plures alios. Neque his advertatur jus regalium, quo Reges Gal-